

Jiří Bigas

VRAHOVICE 119

dauphin

Život v Sudetech, v údolí mezi Šumavou a Novohradskými horami, nebyl nikdy snadný. Autor vede čtenáře do světa ohraničeného ostnatým drátem, odkud museli původní obyvatelé po 2. světové válce odejít a kde noví přistěhovalci nezapustili kořeny dost hluboko. Do země, ve které místo reklamních poutačů visely plechové a na mnoha místech prostřílené cedule s nápisy Vstup zakázán! a Vstup jen na povolení!

Jiří Bigas

Narodil se roku 1956 doma v Horním Dvořišti a postupně se naučil vzdorovat, číst, psát a počítat, chytat ryby a snít. Výsledkem toho byla knížka lyrických povídek *Kdo se dotkne duhy* (1988).

Vystudoval právo, prodával válcovny, psal pro ČTK.

Dva a půl roku strávil s blokem a tužkou za zády prezidenta Václava Havla. Byl redaktorem a šéfredaktorem. Je dezertérem z venkova, ale ve své mysli se do něj stále vrací.

Vrahovice 119

Jiří Bigas

VRAHOVICE 119

Dauphin
2009

Tato kniha vychází za laskavé podpory
poradenské platformy BuildingBridges.cz

BUILDINGBRIDGES

„Dáváme Vašim myšlenkám reálnou tvář“

© Jiří Bigas, 2009

© Dauphin, 2009

Foto © Jan Horáček, 2009

ISBN 978-80-7272-211-2

ISBN 978-80-7272-524-3 (pdf)

ISBN 978-80-7272-525-0 (e-pub)

ZPÁTEČNÍ JÍZDENKA

1989

Tam, kde byl člověk doma, se po dvaceti letech vracet nemá. A když už tu hloupost udělá, měl by se připravit na pořádný šok a určitě by měl zůstat schovaný v anonymitě a neměl by za žádnou cenu sundat tu masku, kterou mu na pubertální ksichtík nalepily ubíhající roky. A když už udělá tu hloupost, že se odmaskuje, že vyleze ze své anonymní ulity; nazdar, chlape, copak tys mě nepoznal, lezli jsme spolu přece Prdlavkovi na hrušky, vzpomínáš... neměl by si myslet, že je doma a že je na něj někdo opravdu zvědavý, a hlavně že tam bude, po všech těch letech, prorokem.

Vstup zakázán!

Pozor!

Hraniční pásmo!

Vstup jen na povolení!

Ale povolení se nevydává a vstup se důsledně kontroluje... a aby ne, vždyť je jen na povolení!

Počasí se letos opravdu vydařilo. Listopad ukrájoval ze své druhé poloviny, když se Koník vracel domů, ale vypadalo to na babí léto. Byl pátek, sedmnáctého, za okny ubíhala krajina a byla celá dožluta a dohněda, jak stromy ztrácely listí. Osobáček, složený ze dvou vagonů, pomalu kodrcal po nerovných kolejiích a vyťukával na nich monotónní melodii; cak-cvak, cak-cvak – tak, pořád dokola. A za okny ubíhaly někam dozadu, do minulosti nebo do

budoucnosti, kdoví, les, louky a pole; ta prázdná, opuštěná krajina bez lidí. A kdo by tudy taky chodil, není kam a není ani proč...

Vrahovice. Konečná!

Konečně.

Koník; Koník už si ani nepamatuje, jak a proč vznikla ta přezdívka a kdo ji vymyslel, snad Bimbas, co má velkej... nebo možná Rapl Jožan, přijel dopoledním vlakem. To je spoj, co přijíždí v 10.30, protože vlak, který přijel už v půl osmé, to je jen lokomotiva a za ní zapřažený hitlák, který přivezl pračku Fejfarce, roli zeleného gumolina pro Goliáše a ještě pár kdovíjakých krámů, zkrátka co si kdo ze vsi koupil ve městě a co se nevejde do osobáku, a hlavně poštovní pytel pro jednorukého listonoše. A hned ve vlaku se mu dostalo slavnostního uvítání: Vojenská hlídka s vlčákem, který cenil velké žluté zuby a poslintal Koníkovi batoh, mu prolustrovala občanský průkaz, a to mu už před tím štiplístek procvakl jízdenku a navíc přidal přátelskou radu: „Ten batoh si ani nevybalujte a na nádraží si hned kupte zpáteční lístek.“

Vítejte ve Vrahovicích.

Ve stanici stál nákladní vlak s vagony plnými uhlí pro Rakousko nebo snad pro italskou botu a do toho uhlí píchali dlouhými kovovými pruty tři čtyři vojáci. Další pohraničník vodil kolem vlaku neklidného, divoce čenichajícího psa.

„Koukáš, co... To voni hledají narušitele.“ Maštálek, ten blázen s diagnózou násilnický sadista.

Mašťálek se nemění, ometá se po nádraží, protože nemá co na práci, a kouká, kdo přijel... a sbírá staré vyhozené jízdenky; kdoví proč, když nejsou zpáteční. „Hledej lidi, co se schovali do uhlí, aby se tak dostali nepozorovaně za hranice, do rajchu. „Ty seš tu novejš... že tě neznám.“ Mašťálek má oči všude, ale neublíží.

Novejš... Podle rodného listu sotva; podle rodného listu datum narození 17. listopadu 1956, místo narození Vrahovice 119.

„No - ano.“ Co mu taky povídat...

„Tady je jenom nádraží, do vsi je to ještě půldruhý kilometr a musíš pěkně po svých, ha-ha.“

No ano, vítej ve Vrahovicích.

Když po svých, tak po svých; kolikrát už tou cestou šel, v zimě, v létě, ve sněhu, v dešti, domů... zná ji zpaměti. Mine kašničku s vodníkem, kterému ale z otevřené huby už dávno voda nestříká; teď pod ním rostou zvadlé macešky, které nikdo nezalije, a po schodech dolů, kolem popeláku, kde z odpadků nádražní kolonie blahobytně a ve věčném dostatku stále ještě žije kolonie tlustých potkanů; na chodníčku ze škváry se pořád práší, a potom přes potok a kolem vily s barevnými sklíčky zimních zahrad až na asfaltovou silnici...

„Pohraniční stráž, kontrola dokladů!“ Vyštěkl voják, který se vynořil ze stínu stromů, jeho pes by to nesvedl lépe; haf-haf!

„Už jste mě jednou kontrolovali. Ve vlaku.“

„To jsme nebyli my. Občanský průkaz!“

„Já vím, jen říkám, že už jste mě kontrolovali ve vlaku...“

„Hele, když budete dělat problémy, odvedeme vás na rotu, a tam si vás podají!“ Taky tenhle vlčák cení zuby na cizáka. „Tak bude to?!“

„Co tu děláte?“ Batoch budí podezření. A za zadržení narušitele, kopečkáře, je opuštěák, pár dnů volna bez vojenské buzerace.

„Nic, přijel jsem se podívat.“

„Tady není nic k vidění!“

„Narodil jsem se tu – máte to v občance.“

Tak vítejte... Tohle je Mordknechtschlag, vrahova paseka; nikdo není vítán. Za cedulí s názvem obce už není bezpečno, jak říkávají zlí jazykové z Brodu, a ono opravdu není, vždyť Vrahovice jsou prdel světa, silnice končí v polích nebo v ostnatých drátech a toho, kdo neopatrně překročí nenamalovanou čáru dělící náš svět na dva světy – vnitrozemí a hraniční pásmo, čekají potíže; šikana jak prase, ty vole – řekl by Jožan, ten rapl. Za zahradami se střílí; na lidi jako na zajíce, a v polích se někdy sklízí krvavá úroda. Vítají vás Vrahovice, vzorná pohraniční obec, 620 obyvatel; dříve tu bylo šest hostinců a čtyři obchody se smíšeným zbožím a byli tu dva pekaři, dva řezníci, truhlář, kovář, holič, kolář a taky dva krejčí. A teď! Dvě hospody, krejčí dělá tajemníka na národním výboru, švec-prťavec je výhybkář na dráze a boty spravuje jen jednou týdně a školník, když má volno, zasklívá okna, a – pardon, ještě tady na růžku poloprázdná samoobsluha...

„A chleba mají?“ To vypadá na Dlaskovou, pověřivou klepnu, která sbírá na návsi nejnovější drby; kokodáka – řekl by Rapl Jožan.

„Chleba dneska nepřivezli...“

„Tak aspoň mlíko.“

No jo, myslí si ženské, dřív bejvala v každým stavení kráva, nebo aspoň koza, ted' aby si člověk dělal hlavu, jestli dostane mlíko, ale nahlas to neřeknou. „A čím zadělám na knedlíky?“

„Mlíko přišlo, ale po cestě zkyslo...“

Vítejte do Vrahovic, vzorné pohraniční obce!

Nápis na starém pivovaru, tak to bývalo vždycky, hlásá: At' žije VŘSR, a jinde na napolo roztrhaném transparentu: Závěry sjezdu splníme... Leda hubou! Ale co tu vlastně je vzorného? Odprýskaná omítka domů, vybitá okna barabizen, kde už dlouho nikdo nebydlí, rozpadající se chodníky a zchátralý kostel, rudá hvězda na pomníku s díky Rudé armádě, osvoboditelce? Jenomže Vrahovice, tehdy Mordknechtschlag, přece osvobodili Američani; no víš, jaksi globálně, heršvec, nás ale všechny osvobodili Sověti – tak to tedy vysvětloval ředitel školy Švec, ted' už neučí, dělá kariéru na okrese; vykopli ho vejš. Pan, vlastně soudruh korouhvička, uměl se vždycky dobře točit po větru.

Je to zapomenutý a nevlídný a vykořeněný svět; celý se rozpadá, dům za domem. A chátrají i lidé.

„Co tady děláte?“ No to je jistě dědek Lát. „Že vás neznám...“

No ano, batoh budí podezření. A za udání narušitele, kopečkáře, jsou hodinky, sice bez vodotrysku,

ale i obyčejné české primky nebo sovětské pabědy chamtivce potěší, a navíc; peníze nikdo nesere – říkával Lát. Dědek sedí na zápraží, jako by tam seděl od stvoření světa a bude sedět do skonání věků.

„Nic, jen tak si to tu prohlížím...“

„Tady ale nejni nic k vidění... Jo, mladej, když nejseš místní a nikdo tě nezná, nejseš tu vítanej.“

Mohl by říct: Ale já jsem místní a každý mě tu zná, taky vy mě znáte, dědku, narodil jsem se v tom domě se žlutou omítkou naproti kašně, tam, kde v děravém okapu rostou kapradiny, tam, co už dlouho reziví číslo 119... To jsem já, Koník, a vy jste nás honil s obuchem na pohánění dobytka, když jsme si s klukama hráli ve starým pivovaru nebo v sadu. A ve vsi vám všichni říkají pochcanej Lát, protože po každým pivu běháte na pisoár, a taky jste pěkná kurva; udal jste pár lidí, a pár určitě neprávem; že kradli z družstevního, že kradli ze státního, když vy sám jste kradl jako straka, co vám přišlo pod ruku: dříví v lese, brambory a řepu z krechtu, vápno z družstevního dvora a krovy ze střech a prkna z podlah opuštěných německých baráků a ukradli byste i kamení z pole a listí ze stromů, kdyby vám to k něčemu bylo, ale byl jste vždycky u komunistů za velké zvíře, a tak nikdo neukázal prstem, nikdo ani neotevřel hubu. Mohl by to říct...

Jenomže když se člověk po dvaceti letech vrací tam, kde byl kdysi doma, měl by zůstat schovaný v anonymitě. Měl!

„Ke komu jedete? Sem nikdo nejedí...“

Tady je každý pod dozorem, celá vesnice se dívá, každý pozoruje a je pozorován; svět sám pro sebe, zapomenutý a nevlídný. Každý neznámý člověk musí být nahlášen v místě, kde je telefonní stanice, a to je na národním výboru, v družstvu, u soudruha esenbé a taky ve škole... aby mohl být prověřen. Ředitel Švec-HerŠvec: „Žáci, narušitelé hranic jsou nepřátelé našeho státu, zločinci, dávejte si na ně pozor, mohli by vám ublížit!“

„Budu bydlet nad hospodou, den dva...“

„U Fíka?“

Hostinský se jmenuje Kubera, ale nikdo mu tu neřekne jinak než Fík. Tady má každý přezdívku, taky Koník. „Tak vás vítám, panáčku, nahoře už máte nachystaný pokoj, to se ví, žádnéj luxus to není, ale vospíte se... teda dneska asi moc ne, máme poslední leč a bude kravál, víte? A z toho tady si nic nedělejte, to je Večerník a je neškodnej – tady má každý přezdívku, víte?“ No jasně, taky bláznivý Venca-Večerníček s diagnózou mentální retardace, věk třicet tři, ale rozum na třináct, jako Koník. Spolužák!

„Dáte si něco k vobědu? Ale máme jen utopenci...“

„Tak utopence.“

„A pivo?“

„A pivo.“

„Večer na bále bude srncí guláš. Každěj rok je srncí guláš, vostrej jako žiletka, to si pošmáknete.“

Já vím... Mohl by to říct.

Po studeném obědě jako po výprasku: A ted' ven, ven z hospody, pryč z té studené nory, kde je ve vzdu-

chu stále cítit laciný tabák a řídké pivo. Býčí jámy! Tady oral, sel a sklízeli otec, dokud směl, a o něco výš, u Svatého Jana, pan Pusinka-Kuss; tady má každý přezdívkou, to víme, střední rolník s dvaceti hektary polí, který to schytil po válce jako první, vlastně až druhý, protože úplně první to slízli Němci. Gottwaldovo kladivo na něj dopadlo dříve a drtivěji než na ostatní: nejdřív kriminál, potom vyvlastnění, potom smrt. Pryč s tyrany a zrádci všemi... Zpívali pionýři u pomníku falešným osvoboditelům, a kdo byl pan Pusinka: Tyran? Zrádce... Jen střední rolník s dvaceti hektary, prý kulak, takové divné slovo, a přece se ujalo.

Nad prázdnou krajinou už ležela mlha; táhla do polí z houštin Černého lesa, kam jen málokdo zajde... protože v černáku je i v poledne tma jako o půlnoci a houby tam stejně nerostou.

„Co tady hledáte? Vy ste tady novej... že vás neznám. Tady nejní nic k vidění... A tuhle blízko je hranice!“ Tady má každý oči snad i na zadku. Taky Kolář, tlustý kočí s potahem dvou hnědáků.

„No ano. To vím.“

„Tak si vlezte ke mně na kozlík a já vás raděj odvezu zpátky do vsi.“

Cizinec budí podezření a každého cizího člověka je třeba nahlásit a prověřit, protože tady je přece konec světa: Vstup zakázán! Pozor! Hraniční pásmo! Vstup jen na povolení! Ale povolení se nevydává a vstup se důsledně kontroluje... a aby ne, vždyť je jen na povolení!

„Bydlím nad hospodou, den dva...“

„U Fíka?“

No ano, kde jinde!

„Ten napravo je Fricek a vlevo Fuksa, tak hi-hijo, Fricku, no tak jdi, Fuksa,“ mlaská kočí na koně a cuká opratěmi. Aha, ten vpravo je Prd'avej Fricek a vlevo Fuksa, kdo ví, jestli si ta kobyłka láme hlavu tím, proč má tak uprděnýho part'áka v zápřahu. „Vezu chvoj, večer bude poslední leč,“ povídá kočí. „To musíte vidět... to se jen tak nevidí.“ Jedou, Frickek prdí. „Toho si nevšímejte, von to dělá odjakživa.“ Jedou a kočí má řečí plnou hubu: „To je Křivda, kapitán od pées,“ řekne, když se kolem mihne na motocyklu muž ve vojenské uniformě. „To je rychlooráč Mageran, je přeborník v orbě, ten za noc zvorá celej družstevní lán, tam u hranice...“ mávne rukou. „A pak se vždycky vozere jako dobytek. Tohle je Večerníček, teda my mu tak říkáme, je to mağor... ale neškodnej, neublízí. A tam je náš předseda Goliáš, ale říkáme mu Obr-Goliáš...“ Aby ne, když tady má každý přezdívku, dokonce i Prdlavka, pan farář. „Farář není náš, je brodskej, sem jezdí leda na mši, na takový starý prdlavce po Němcích, jede tak pomalu; prd-prd, že ho kluci předjedou i na bicyklu...“ A Frickek, jako by to chtěl potvrdit; prd-prd... prdí a tvrdí muziku. „Tohle je listonoš, má jen jednu ruku, druhou nechal ve válce na Dukle, ale nesmíte si ho poplést s jednonohým Hannesem, Němcem, to by vám dal i tou jednou rukou přes držku, Němce bil pod generálem Svobodou. A tohle je Fessel, promítač a všech komunistů pán, teda těch našich.“

Tak vítej ve Vrahovicích...

„A kerej ste vy?“

Konečně doma!

Dnes je maškarní bál, poslední leč, a to znamená, že tancovačku tentokrát nepořádají hasiči, ale myslivci a že před půlnocí nebude jen tombola, ale navíc ještě lovecký guláš, který spálí krk jako oheň; celý jen ze srnce, z pepře a červené papriky.

Pozor!

Maškarní bál!

Vstup: 25 Kč. A k tomu nějaký vtipálek na otrhaný plakát připsal:

Jen na povolení!

Možná Rapl Jožan, možná Bimbas, co má velkej... a možná úplně někdo jiný, někdo z těch mladých, málem ještě nedospělých.

K tanci a poslechu hraje: Podklet'anka.

Bohatá tombola.

Všechny občany srdečně zve myslivecká jednota Vrahovice. A v téhle poslední větě možná právě ten samý vtipálek setřel několik písmen a slov, takže na plakátě nakonec zůstalo jen:

Všechny občany srdečně zve... Vrah.

Konečně večer.

„Poslouchej, Fíku, je tady všecko v rychtyku? Výzdoba? Kapela? A je všecko pod kontrolou? Rozumíš, aby nebyly potíže. Doba je ted' zlá.“ Tajemník s tíživým tajemstvím Muk-Ani muk má pořád tak trochu nahnáno, strachu plné kalhoty. „To víš, když se chlapi nalejou, začnou kecat voloviny. Taková spo-

lečenská akce se dneska neobejde bez ostražitosti, a hlavně žádný provokace, ať je všechno pod dozorem a nikdo ani muk.“

„Žádněj strach, tajemníku...“ Hlavně se nepotento, myslí si Kubera-Fík.

„A kde jsou pořadatelé? Kde sakra všichni furt jsou?“

„No - kde? Za výčepem, chlastají tam borovičku s myslivcem.“

„Ty vole, to je Jura!“ Rapl Jožan.

„No jasně, Koník! Dáme pivko.“ Bimbás, co má velkej...

A už se praší za kočárem, českokrumlovská desítka z Fíkova ledového sklepa jako jedna báseň, sama teče nedočkavým hrdlem dolů; „pocem pivo, pocem ke mně, my jsme oba z český země“ - huláká Rapl Jožan. Jako vždycky: Hubu na patnáct, břicho na deset a kapsu jen na pět, ale co na tom záleží, dneska to pořádně rozjedeme. „Pánové, zase pohromadě jako za starých zlatých časů.“

„Tak ještě fernetu, pane Fík!“

„A myslivce!“

„Jeden neublíží!“

„A ruma!“

„Jen si dejte, chlapci!“

„Jeden neublíží!“

Ne, fernet, rum ani myslivec neublíží, ani sadistický násilník Maštálek neublíží, ani Večerníček... tak kdo vlastně? Obr-Goliáš, Fessel, dědek Lát, Heršvec... kapitán Malík nebo tajemník Muk?

„Pane Fík, ještě jednou a pak znova dokola!“

„Vejdi do organismu mýho a neproved' tam nic zlyho.“ Bimbas, co má velkej... pořád stejnej.

„Rume tuzemský na ráj pozemský změň tohle slzavý údolí, at' život tolik nebolí, zmírní jeho šílený plamen, amen.“ Koník. No jo, plácají ho po zádech. Ve městě je všechno nějak vznešenější než tady, že jo, taky ty řeči v hospodě. Ale co na tom teď záleží, hladina piva v sudech klesá a lihoviny v lahvích na polici za Fíkem rychle ubývají; tak at' se praší za kočárem!

„Na tebe...“

„A taky na tebe, vole.“

„A na nás, na všechny.“

A hlavně na Vrahovice...

„Jen si dejte, chlapi. Jednou za rok to neuškodí.“ Dědek Lát; už zase musí s tím svým porouchaným vercajkem ven na dvůr. „Cože, tohle že je mladej Herc?“ Diví se. „Ty, kluku, já bych tě nepoznal, a to si tě pamatuju takhle malýho...“

Tak to je Koník. Ano. A teď už bez masky.

„Hele, a tenhle znáš: Proč nechce Jakeš k holiči? Bojí se, aby ho neostříhali na Havla!“ Bimbas, co má velkej... a pořád stejnej!

„Nechte toho, mládenci,“ zlobí se Muk-Ani muk. „Člověk něco kecne a pak ho to může mrzet. Víte, doba je zlá.“

A kdy nebyla!

„Muk – podělanej bzuk,“ šklebí se mu Bimbas, co má velkej... přímo do ustrašeného obličej.

„Tak hlásím, předsedo, že už se nám to rozjíždí, ve výčepu se vedou protistátní řeči.“

„Cože?!“

Stůl místní honorace je tam, kde vždycky, úplně vpředu, u kapely, a tam Obr-Goliáš, co přetáhne třeba kozu, když ji nikdo nehlídá, poseroutka Muk-Ani muk, promítač Fessel, všech komunistů pán... A hned vedle u stolu plešounů tři důležití plešouni v uniformě: kapitán Křivda, kapitán VB-Malík a major Koza. A všichni s manželkami, ctihodnými matrány v městských róbách, co ohrnují nos nad tetkami v šátku, které přes týden v družstvu okopávají řepu nebo suší seno. Mladí sedí na galerii a všichni jsou dnes večer v kamizolkách, a třeba s volskou hlavou na hlavě, v čertovské kůži nebo jen se škraboškou na očích, a třeba s prasečím rypákem, jaký má na ksichtě odjakživa příšitý dědek Lát, takže ten dnes ani nepotřebuje karnevalovou masku; no ano, vždyť tohle je poslední leč a letos v maskách... Esmeralda, tajemná žena s černými vlasy a s červenou škraboškou, svádí, hluboký výstřih přitahuje pohledy málem ještě nedospělých mladíků, ale... ale to je paní učitelka Bláhová, bláhová paní učitelka; pracky pryč!

Nevdala se, ale rok co rok vychová tucet dětí; třeba Jožana, toho rapla, Bimbase, taky Koníka... a všechny ostatní, Svatěnku, Fanušku a Libunku.

„Jurásku, jsi to ty...“ Pořád stejně laskavé a jakoby udivené oči. „Tak ráda tě vidím...“

„No jo, to je přece náš Koník, paní učitelko.“

Před půlnocí hladina piva v sudech ještě víc poklesne a lihoviny z lahví na polici za Fíkovými zády mizí stále rychleji, ale brzy přijde guláš, ostrý jako žiletka, srnčí gulášek, který spálí krk jako oheň, celý z pepře a papriky; mňam. Zmožená kapela na pódiu vyhrává pořád dokola stokrát obehnané polky a valčíky; um-ca, um-ca, um-ca-ca, už mele z posledního, muzikanti přebrali, noty se jim pletou a moc jim to nefouká, a tak je z toho občas pěkná kočičina, ale je to pořád to věčné um-ca, um-ca-ca... Nikdy se nevrátí pohádka mládí... Škoda lásky...

„Myslivečku, kdybys chtěl...“ hulákají namazaní pořadatelé.

„Fakt, strašný cajdáky!“

„Hrůza...“

„A tenhle znáte...“

„Mládenci, nechte toho, zlobí se Fessel. „Krucinál! Doba je zlá.“

A kdy nebyla...

„Ty, Fessel, bud' vesel,“ šklebí se Bimbas, co má velkej... tomu ruchochovi přímo do obličeje. „A vodprejskni, dej se na pochod, vzplála ti poslední bitva!“

„Tak hlásím, předsedo, že už se to rozjelo, ve výčepu urážejí našeho soudruha...“

„Cože?!“

Večer ve výčepu a taky v sále za hospodou nabírá tempo; ale noc je ještě mladá a Obr-Goliáš to začíná pořádně roztáčet, s púllitrem v ruce vyřvává pod pódiem: „Má roztomilá Bárůško vem

mě s sebou na lůžko...“ Pane jo, ten už ji má jak z praku. A potom: „Ančo, Ančo, ty se nezdáš, povídali, že ji nemáš...“ Šklebí se, jako by mu někdo na ksicht přišel Látův prasečí rypák. To víte, Goliáš přetáhne každou, třeba kozu, když ji chvíli nehlídáte. Nebo červenou škrabošku... a už ji má v chlupatých prackách! Ale vždyť to je paní učitelka, ty dobytku, ještě že je po ruce kapitán VB-Malík; „neblázni, soudruhu, nech soudružku...“ Jako by mluvil do dubu nebo do sudu... „A já ti ji ušiju, z krepového papíru!“ Huláká Goliáš. A jak hladina piva ve Fíkových sudech dál klesá a z lahví na polici ubývá fernet a rum, a hlavně myslivec, hlavy myslivečků v zelených kamizolkách hoří a v těch horkých hlavách se rodí mrzutosti, zlost, vztek, nenávisť a taky divoké nápady. Z galerie, kde sedí mladí, ti málem ještě nedospělí, začnou najednou létat na parket igelitové pytlíky naplněné vodou; šššš, plesk... „Jděte už s tou dechovku do háje!“

„Chlapci, soudruzi... heršvec!“

Šššš, plesk! Rovnou mezi tanečníky.

„Žádnou paniku, lidi, nedělejte paniku, hlavně žádnou paniku!“ Kočí, tlustý Kolář, běhá po sále; „důležitěj jako prase po první ráně“ – povídá Rapl Jožan. „Žádnou paniku!“ Panikaří.

„Pořadatel! Kde jsou pořadatelé?“ Volá Heršvec.

No – kde? Zalezlí za výčepem, zpití jak zákon káže, pod obraz.

A do toho zmatku najednou vletí Večerníček: „Nazdárek, nazdárek, klaní se vám kašpárek...“

Magor s dětskou šavličkou a s čepicí ze starých novin tluče na dětský bubínek a křičí: „At' žije mír! At' žije mír!“

„Lidi, to je vůl!“

„Někdo vyhod'te toho magora!“

Ještě že je po ruce kapitán VB-Malík; „neblázní soudruhu...“ No tohle, že by i Večerníček...

„Mládenci, dneska se bude tančit všude.“ Objeví se ve výčepu Švec-HerŠvec; jako by ho někdo přiča- roval. „Tak těm našim holkám, heršvec, pořádně pro- větrejte sukň.“

„Ty už jim větrá Goliáš.“

„Tohle je mladej Herc, pane řediteli.“

„Kdo?“

„No Herc – taky váš žák.“

„Neznám! Pardon.“

A kouká, kudy by se rychle vypařil...

Ale je tu ještě hostinský a pro změnu teď kazí zábavu on: „V Praze policajti zmasakrovali stu- denty. Asi už to prasklo, v německý televizi říkali, že v Praze začala revoluce...“

„To říkáš ty, ale rádio hlásí jinak...“ Namazaný Bimbas, co má velkej...

„No, vono hlásilo vždycky jinak.“ Rapl Jožan.

„Jaká revoluce? Nesmysl. Nikdo nic nehlásil.“ Zlobí se HerŠvec; pan, vlastně soudruh korouhvička, uměl se vždycky dobře točit po větru. Co kdyby...

„Zmlátili děti... děti!“ Paní učitelka; pořád má ty laskavé a jakoby udivené oči... ta naše bláhová paní učitelka.

„Ale znáte je – Pražáky, furt si něco vymýšlejí, dělat se jim nechce,“ Fessel, promítač a všech komunistů pán.

„Jen žádnou paniku!“ Panikaří kočí.

„Tak, a teď jste v prdeli, soudruzí!“ Jožana popadl rapl.

„No dovol, co si to dovoluješ!“ HerŠvec.

„Kliiid, to se vysvětlí!“ Řve důležitě kapitán VB-Malík. „Půjdu teď k telefonu a zjistím, co se v Praze děje.“

A Muk? Ani muk. No jo, doba je teď zlá...

A kdy nebyla!

No ano, doba je teď zlá, myslí si Koník, a byla i předtím. Když jste brali lidem pole, domy, koně, dobytek, stroje a právo rozhodovat o sobě... a taky důstojnost. A svobodu a život... Když jste je pronásledovali, když jste je zastrašovali a vydírali, štváli tak dlouho, až jste je uštvali. Musím... Musím přece porazit toho poseru, musím konečně jednou porazit toho poseru, co v sobě mám, myslí si Koník. A křičí: „No ano, doba je teď zlá, ale to byla i předtím, tenkrát, když jste brali lidem pole, domy, koně, dobytek, stroje a právo rozhodovat o sobě... a taky důstojnost a svobodu a život, když jste je pronásledovali, když jste je zastrašovali a vydírali, štváli tak dlouho, až jste je uštvali, když jste zakazovali, když jste nařizovali!“ Tak – na celou hospodu.

A je po guláši...

„No jo,“ křičí vyvlastnění a násilně zkolektivizovaní sedláčci: Štrosser a Broj, Mlátilík, Herman

a Drajer. A s nimi křičí i znárodněný řezník Dub; doted' měli hubu zašitou, ale teď už mlčet nebudou! „No jo, má pravdu! Tak to bylo, tak to je!“ A kdyby tu byl pan Pusinka-Kuss, křičel by s nimi také, i Josef ze stodevatenáctky a taky všichni ostatní, kterým vzali pole, domy, koně, dobytek, stroje, právo rozhodovat o sobě i důstojnost. A svobodu. Jako by jim vzali celý život. „A kdy skončí to pronásledování, štvání, ta věčná buzerace a to šikanování?!“

„Co vám chybí?“ Zkouší to Fessel. „No - chybí vám něco?“

„A ty jsi kdo?“ Sápe se na Koníka Obr-Goliáš. „Kdo ti dal právo křičet na nás v naší hospodě, roztaňovat se tu jako doma, kdo ti dal právo kritizovat, ty hajzle?“

Tam, kde byl člověk doma, se po dvaceti letech vracet nemá, a když už tu hloupost udělá, neměl by za žádnou cenu sundat tu masku, kterou mu na pubertální obličej nalepily ubíhající roky. A zrovna na maškarním...

„To je přece mladej Herc!“

No ano, odmaskovaný Koník.

Heršvec: „Soudruzi, soudruzi v Praze připravují perestrojku. Všechno se napraví, všechno teď bude jinak...“

„Hod'te na něj deku!“ Křičí z galerie; tam sedí ti mladí, málem ještě nedospělí.

Tam, kde byl člověk doma, se po dvaceti letech vracet nemá. A když už tu hloupost udělá, neměl by si myslet, že je opravdu doma a že je na něj někdo

zvědavý, a hlavně že je tady, po všech těch letech, prorokem...

„Ty jsi vždycky moc vyhazoval.“ Heršvec; paměť se mu najednou, jakoby zázrakem, vrátila.

„Pánové, pánové, bude se podávat guláš...“

Ale kdo by teď myslel na guláš! Ať si je třeba ze srnčího a třeba ostrý jako žiletka.

„Ty, hajzle, studoval jsi za dělnický peníze, vystudoval jsi z našich mozolů. My sme tady dřeli a ty sis válel šunky někde ve škole!“ Vzteká se Obr-Goliáš a mává Koníkovi před obličejem chlupatou pěstí; vzpoura... tohle tu teda dlouho nebylo. „Totle tu nikdá nebylo!“

Tak vítej ve Vrahovicích...

„A co jste dokázali? Zničili a zavšivili jste tohle místo a zničili a zavšivili jste celou zemi, zničili jste lidi; z jedněch jste udělali udavače, aby vám udávali ty druhé, a všechny dohromady jste naučili bát se... bát se, že je někdo udá, kamarád nebo soused, kdoví kdo, že poslouchali zakázanou rozhlasovou stanici, že měli na poli řeči, že pobuřovali, že měli kecy v hospodě... naučili jste je bát se sebe navzájem a taky vlastního stínu, když jste je pronásledovali, když jste je zastrašovali a vydírali, štváli tak dlouho, až jste je uštvali, a zatím jste celou dobu hrabali pod sebe, brali plnými hrstmi, co se dalo, a přitom ničili všechno kolem, protože nic jiného než ničit – města a vesnice, přírodu i lidi – neumíte. Dřív tu bylo šest hostinců a čtyři obchody se smíšeným zbožím, byli tu dva pekaři, dva řezníci, truhlář,

kovář, holič, kolář a dva krejčí... a teď! Není chleba, není mlíko...“

„To je mladej Herc,“ říká pyšně Rapl Jožan.

„To je náš Koník!“ Bimbas, co má velkej...“

„A vy, že jste se nadřel, k smíchu, leda když jste domů tahal ukradený nábytek ze Zámečku a nádobí a oblečení po Němcích...“ Konečně musím porazit toho poseru, co v sobě mám! „Nestyděl jste se ukrást ani loutky z pimprlového divadla, asi aby si váš Fána měl doma s čím hrát. Nadřel jste se, když jste přetahoval ženský v družstevní stodole?“

„Rozbiju ti hubu, smrade!“

„Na Koníka nám nesahej!“

„To je Koník,“ říká pyšně Rapl Jožan.

„To my rozbijeme hubu tobě, Goliáši.“ Bimbas, co má velkej bimbas; teď má taky on plné kalhoty kuráže.

A protože to není jediný kohout v sále, na první facku není třeba čekat moc dlouho; to víte, tady se chlapi poperou každě rok a na nějakou tu ránu se nekouká – říkává hostinský. „Nechte toho, chlapi, nechte toho!“ Křičí teď. „Bude se servírovat guláš...“ Ale nikdo ho neposlouchá. Pořadatelé raději zmizeli kdovíkam... no – kam, uklidili se i s poslední flaškou myslivce na dvůr, do tmy. Strkanice o Koníka se mění v pořádnou pranic; málem na třetí světovou... Mlátí se to hlava nehlava: Obr Goliáš, promítač Fessel, Kolář, kočí s pivním pupkem, Štrosser a Broj, Mlátílik; ten nikdy nejde pro ránu daleko, Herman, Drajer i Dub, kapitán

Křivda i kapitán Malík. Taky jednoruký listonoš rozdává rány, aspoň tou jednou rukou. „Ruce pryč od Koníka!“ Bimbas, co má velkej... kolem sebe mlátí jako zjednaný, rve se podle hesla: at' jsem bit, jen když se peru, z nosu mu teče červená; ale pryč, pryč s tyrany... Ale nejvíc a s největším potěšením se rve Maštálek, ten blázen; ale ten na to má diagnózu: násilnický sadismus. A co Muk? Nic, ani nemuká. A chlapi do sebe mlátí vším, co je po ruce, perou se jako o život, protože ve Vrahovicích platí: škoda rány, která padne vedle.

Tak vítejte...

Mladí na galerii pořád ještě mají zásobu igelitových pytlíků a vody je na záchodku vždycky dost... a kdyby náhodou došla, dá se do nich nakonec nad pisoárem napustit i něco jiného...

„Fuj! To jsou chuňata,“ ošívá se Heršvecová.

A do toho, do té mely, najednou zase bůhví odkud vletí Večerníček, běhá po sále a křičí jako blázen, a blázen taky je: „At' žije mír! Míru zdar! At' žije mír! Nazdááár!“ Taky má papíry na hlavu a policajti na něj nemůžou. A do toho všeho vletí ještě vojáci z kasáren; otevřeli druhou frontu proti sedlákům a záhumenkářům a peru se taky ostošest, a aby ne, vždyť jim tady burani, kterým čouhá sláma z bot, tlučou kapitána Křivdu, a dokonce i majora Kozu, co na tom teď záleží, že jsou to furtáci, lampasáci, co bez přestání pořád jen buzerují; tady jde o čest uniformy. Sundali opasky a mydlí jimi jako s bejkovci ty vidláky hlava nehlava; „sakra, my máme jen holé